

KUTSESTANDARD

Kohtukriminalistikaekspert, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Kohtukriminalistikaekspert, tase 7	7

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
DNA-ekspertiis	DNA - ekspert, tase 7
Jäljeekspertiis	Jäljeekspert, tase 7
Tulirelvaekspertiis	Tulirelvaekspert, tase 7
Tulekahjuekspertiis	Tulekahjuekspert, tase 7
Lõhkeseadeldise ja plahvatuse ekspertiis	Lõhkeseadeldise ja plahvatuse ekspert, tase 7
Liiklusekspertiis	Liiklusekspert, tase 7
Dokumendiekspertiis	Dokumendiekspert, tase 7
Käekirjaekspertiis	Käekirjaekspert, tase 7
Raamatupidamiseekspertiis	Raamatupidamiseekspert, tase 7
Hääleekspertiis	Hääleekspert, tase 7
Kujutiseekspertiis	Kujutiseekspert, tase 7
Infotehnoloogiaekspertiis	Infotehnoloogiaekspert, tase 7
Narkootilise aine ekspertiis	Narkootilise aine ekspert, tase 7
Alkoholiekspertiis	Alkoholiekspert, tase 7
Põlevvedelikuekspertiis	Põlevvedelikuekspert, tase 7
Lõhkeaineekspertiis	Lõhkeaineekspert, tase 7
Kiuekspertiis	Kiuekspert, tase 7
Värvkatteekspertiis	Värvkatteekspert, tase 7
Metalli- ja lasujäägiekspertiis	Metalli- ja lasujäägiekspert, tase 7
Toksikoloogiaekspertiis	Toksikoloogiaekspert, tase 7
Sõrmejäljeekspertiis	Sõrmejäljeekspert, tase 7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Kohtukriminalistikaekspert on riiklikus ekspertiisiasutuses töötav kohtuekspert, kelle peamine tööülesanne on menetlusasjades ekspertiiside ja uuringute tegemine ja mitteõiguslikele eriteadmistele põhineva eksperdiarvamuse andmine.

7. taseme kohtukriminalistikaekspert teeb oma eriteadmiste valdkonnas ekspertiise ja uuringuid, mille alusel koostab kirjalikult põhjendatud eksperdiarvamuse. Kohtu kutsel osaleb kohtuistungil eksperdi/tunnistajana või oma eriteadmiste valdkonnas asjatundjana.

7. taseme kohtukriminalistikaekspert on oma töös erapooletu, järgib konfidentsiaalsuse ja teisi riikliku ekspertiisiasutuse põhikirjast ja kvaliteedisüsteemist tulenevaid nõudeid.

Kohtukriminalistikaeksperti kutsealal on järgmised spetsialiseerumised:
DNA-ekspert võrdleb sündmuskoha DNA-profiile isiku DNA-profiilidega ja viib läbi DNA analüüsil baseeruvaid sugulusuuringuid.

Jäljeekspert uurib jalatsi-, rehvi-, mürdmisriista- jm jälgi ning võrdleb neid esitatud võrdlusmaterjaliga.

Tulirelvaekspert uurib tulirelvi, laskemoona, nende komponente ja laskmisel tekkivaid jälgi.

Tulekahjuekspert teeb kindlaks tulekahjukolde asukoha, uurib objekti süttimise võimalikkust kontrollitavast süüteallikast ja tuvastab tulekahju tehnilise tekkepõhjuse.

Lõhkeseadeldise ja plahvatuse ekspert uurib lõhkeseadeldisi, lõhkematerjale, pürotehnilisi tooteid ja nende osi ning plahvatusjärgseid fragmente jm.

Liiklusekspert rekonstrueerib ja analüüsib liiklusõnnetusi, hindab sõidukite liiklusohutust tagavate süsteemide töövõimet ja rikke esinemisel tuvastab selle põhjuse, identifitseerib sõidukeid, analüüsib sõidukite vahelise kontakti toimumise võimalikkust.

Dokumendiekspert uurib tähtsaid isikuttõendavaid dokumente, paberraha, teisi trükitooteid ja dokumente, tehes kindlaks, kas on tegemist ehtsate või võltsitud dokumentidega.

Käekirjaekspert uurib kirjutaja tuvastamiseks tekste ja/või allkirju.

Raamatupidamiseekspert uurib raamatupidamiskohuslase raamatupidamisarvestuse ja aruandluse korraldamist, raamatupidamisandmete moonutamist või ebaõigete andmete esitamist, ainelise kahju tekitamist ja selle ulatust, revisjonijärelduste õigsust jm kuriteo toimepanemise tõendamisel tähtsust omavaid asjaolusid.

Hääleekspert parandab salvestuste arusaadavust, tuvastab kõneleja, määrab salvestiste õigsust ja transkribeerib kõnesid.

Kujutiseekspert parandab kujutava materjali kvaliteeti, eraldab sündmusega seotud kaadreid ja töötleb erivormingus videofaile.

Infotehnoloogiaekspert otsib ja taastab kuritegeliku tegevuse tuvastamiseks andmekandjatelt informatsiooni ning testib elektroonikaseadmeid.

Narkootilise aine ekspert teeb kindlaks, kas ja millise narkootilise või psühhotroopse ainega on tegemist.

Alkoholiekspert teeb kindlaks, kas on tegemist omavalmistatud või tööstusliku alkoholiga, samuti tuvastab puskariaparaate.

Põlevvedelikeekspert uurib, kas tulekahju sündmuskohalt võetud objektides leidub põlevvedelike jälgi.

Lõhkeaineekspert teeb kindlaks, kas on tegemist lõhkeainega või missugust lõhkeainet kasutati plahvatuse tekitamiseks.

Kiuekspert uurib objektidel leiduvaid kiudusid ja karvu.

Värvkatteekspert uurib ühe värvitud eseme värviosakeste leidumist teisel esemel.

Metalli- ja lasujäägiekspert teeb kindlaks, kas inimese kätel või riietel leidub tulirelvast pärinevaid osakesi, tuvastab metalli elementkoostise või metallijäljed objektidel, tuvastab ja klassifitseerib võltsmünte.

Toksikoloogiaekspert uurib joobeseisundi tuvastamiseks või surma põhjuse kindlakstegemiseks, milliseid aineid on isik tarvitanud.

Sõrmejäljeekspert toob esiletoojana esemetelt ja pindadelt naha papillaarkurrustiku jäljed esile ning hindab esiletoodud naha papillaarkurrustiku jälgede individualiseeritavust. Identijana hindab sõrmejäljeekspert naha papillaarkurrustiku jälgede individualiseeritavust ning identifitseerib naha papillaarkurrustiku jälje alusel isiku.

Kohtukriminalistikaeksperti kutsealal on lisaks 7. tasemele ka 8. tase.

8. taseme kohtukriminalistikaekspertidel on lisaks ekspertiiside/uuringute tegemisele suurem osakaal valdkonna arendamisel, uute meetodikate juurutamisel, teiste ekspertide ja sihtgruppide koolitamisel ja juhendamisel ning valdkonda puudutava seadusloome uuendamisel.

A.2 Tööosad

A.2.1 Ekspertiiside ja/või uuringute tegemine

1. Materjalidega tutvumine.
2. Ekspertiisi ja/või uuringu läbiviimine.
3. Tulemuste vormistamine.
4. Menetlustoimingus osalemine.

A.2.2 Osalemine kohtuistungil

1. Kohtuistungiks valmistumine.
2. Kohtuistungil esinemine.
3. Kirjalik vastamine kohtuistungil esitatud aega või ettevalmistust vajavatele küsimustele.

A.2.3 Enesearendamine ja valdkonna arendamine

1. Valdkonna/eriala arendamine.
2. Osalemine rahvusvahelistes võrdluskatsetes.
3. Ettepanekute tegemine/osalemine õigusaktide väljatöötamisel
4. Ettekannete tegemine siseriiklikel ja/või rahvusvahelistel erialakonverentsidel või -seminaridel.
5. Enese täiendamine erialaga seonduvatel koolitustel ja erialase kirjandusega.

Spetsialiseerumisega seotud tööosad

DNA-ekspertiis

A.2.4 DNA ekspertiiside ja uuringute tegemine

1. DNA proovide võtmine ekspertiisideks ja uuringuteks.
2. DNA analüüsi käigus saadud tulemuste interpreteerimine.
3. DNA-tõendi kaalukuse hindamine.

Jäljeekspertiis

A.2.5 Jäljeekspertiisi tegemine

1. Jalatsi-, rehvi-, kinda- jms jälgede uurimine ja võrdlemine.
2. Murdmisriista-, tööriista jms jälgede uurimine ja võrdlemine.
3. Teiste jälgede uurimine.

Tulirelvaekspertiis

A.2.6 Tulirelvaekspertiisi tegemine

1. Esemete tulirelvade hulka kuuluvuse tuvastamine.
2. Padrunite tulirelva laskemoona hulka kuuluvuse tuvastamine.
3. Relva grupikuuluvuse identifitseerimine kuulide ja padrunikestade järgi.
4. Relva identifitseerimine kuulide ja padrunikestade järgi.
5. Laskmise asjaolude tuvastamine lasujälgede ja laskmise olustiku järgi.

Tulekahjuekspertiis

A.2.7 Tulekahjuekspertiisi tegemine

1. Tulekahju tehnilise tekkepõhjuse (süüteallika) tuvastamine.
2. Tulekahjukolde asukohta (süttimiskoha) tuvastamine.
3. Sündmuskoha olustiku uurimine.
4. Ekspertiisiobjektide uurimine laboris.
5. Muude tulekahju tekkimist ja arengut puudutavate asjaolude tuvastamine.

Lõhkeseadeldise ja plahvatuse ekspertiis

A.2.8 Lõhkeseadeldise ja plahvatuse ekspertiisi tegemine

1. Lõhkeseadeldiste, lõhkematerjalide, pürotehniliste toodete ja nende osade uurimine ning identifitseerimine.
2. Ekspertiisiobjektide ehituse ning omaduste tuvastamine.
3. Ekspertiisiobjektide katsetamine nende kasutuskõlblikkuse ja/või plahvatusvõimelisuse kontrollimiseks.
4. Plahvatuskohalt kogutud objektide ja fragmentide uurimine, võrdlemine ja ühildamine.
5. Plahvatanud objekti rekonstrueerimine ning plahvatuse tekkepõhjuse ja muude asjaolude tuvastamine.

Liiklusekspertiis

A.2.9 Liiklustehnilise ekspertiisi tegemine

1. Sõidukite vastastikuse kokkupõrkeasendi määramine.
2. Sõidukite asendite määramine kokkupõrke hetkel tee suhtes.
3. Sõidukite liikumiskiiruste tuvastamine.
4. Liiklusõnnetuse vältimisvõimaluse hindamine.
5. Jalakäijatele otsasõitude rekonstrueerimine.
6. Liiklusõnnetuses osalenud sõiduki juhi väljaselgitamine.

A.2.10 Autotehnilise ekspertiisi tegemine

1. Sõiduki liiklusohutust tagavate süsteemide töövõime hindamine.
2. Sõiduki tehniliste rikete korral põhjuse tuvastamine.

A.2.11 Liiklustrassoloogia ekspertiisi tegemine

1. Sõidukite identifitseerimine.
2. Sõidukite vahelise kontakti toimumise analüüs.

Dokumendiekspertiis

A.2.12 Dokumendiekspertiisi tegemine

1. Dokumendi õigsuse tuvastamine.
2. Võltsimiskahtlusega dokumendi võltsituse tuvastamine.
3. Võltsingute klassifitseerimine ja infovahetus.

Käekirjaekspertiis

A.2.13 Käekirjaekspertiisi tegemine

1. Ühise kirjutaja määramine.
2. Allkirja ja/või teksti kirjutaja tuvastamine.

Raamatupidamiseekspertiis

A.2.14 Raamatupidamiseekspertiisi tegemine

1. Raamatupidamise usaldusväärsuse uurimine.
2. Raamatupidamise mittevastavuse tuvastamine Raamatupidamise seaduse või Riigi Raamatupidamise Üldeeskirja nõuetele.
3. Pankrotiseisu ja püsiva maksejõuetuse tekkimise aja tuvastamine.

Hääleekspertiis

A.2.15 Hääleekspertiisi tegemine

1. Kõneleja tuvastamine.
2. Autentimine ehk salvestiste õigsuse määramine.
3. Salvestiste arusaadavuse parandamine.
4. Transkribeerimine.

Kujutiseekspertiis

A.2.16 Kujutiseekspertiisi tegemine

1. Kujutava materjali kvaliteedi parandamine.
2. Sündmusega seotud kaadrite eraldamine ja kujutise analüüs.
3. Digitaalsete videovalveseadmete analüüs.

Infotehnoloogiaekspertiis

A.2.17 Infotehnoloogiaekspertiisi tegemine

1. Andmete kopeerimine.
2. Märksõnade ja viidete alusel informatsiooni tuvastamine.
3. Kustutatud informatsiooni taastamine.
4. Tegevuste modelleerimine.
5. Pahavara analüüs.
6. Mobiilsetest seadmetest andmete kopeerimine.
7. Elektroonikaseadmete testimine.

Narkootilise aine ekspertiis

A.2.18 Narkootilise aine ekspertiisi tegemine

1. Narkootilise aine tuvastamine.
2. Narkootilise aine protsendilise sisalduse määramine.

Alkoholiekspertiis

A.2.19 Alkoholiekspertiisi tegemine

1. Etanooli sisalduse määramine.
2. Alkoholi liigi määramine.
3. Illegaalsete alkoholivalmistamise seadmete uurimine.

Põlevvedelikuekspertiis

A.2.20 Põlevvedelikuekspertiisi tegemine

1. Põlevvedeliku olemasolu tuvastamine.
2. Põlevvedeliku identifitseerimine.

Lõhkeaineekspertiis

A.2.21 Lõhkeaineekspertiisi tegemine

1. Lõhkeaine olemasolu tuvastamine.
2. Lõhkeaine identifitseerimine.

Kiuekspertiis

A.2.22 Kiuekspertiisi tegemine

1. Kiudude/karvade olemasolu tuvastamine.
2. Kiudude/karvade võrdlemine.
3. Kiudude/karvade identifitseerimine.

Värvkatteekspertiis

A.2.23 Värvkatteekspertiisi tegemine

1. Värvkatte osakeste olemasolu tuvastamine.
2. Värvkatte osakeste võrdlemine.
3. Värvkatte osakeste identifitseerimine.

Metalli- ja lasujäägiekspertiis

A.2.24 Metalli- (sh mündi-) ja lasujäägiekspertiisi tegemine

1. Metalli, klaasi, värvkatte, aine, materjali võrdlusanalüüsi tegemine elektronmikroskoobiga.
2. Lasujääkide olemasolu tuvastamine.
3. Hõõglambi mikroskoopiline uurimine.
4. Völtküntide uurimine ja klassifitseerimine.

Toksikoloogiaekspertiis

A.2.25 Toksikoloogiaekspertiisi tegemine

<p>Teeb vähemalt kahte järgmistest tüüpuuringutest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Etanooli määramine. 2. Ühealuseliste alkoholide ja teiste kergestilenduvate ühendite määramine. 3. Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete määramine. 4. Ravimite toimeainete määramine. 5. Karboksühemoglobiini määramine.
<p>Valitavad tööosad</p> <p>Spetsialiseerumisel sõrmejäljeekspertiks on järgmised valitavad tööosad:</p> <p>A.2.26 Naha papillaarkurrustiku jälgede esiletoomine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Naha papillaarkurrustiku jälgede esiletoomine esemetelt ja pindadelt. 2. Naha papillaarkurrustiku jälgede individualiseerimine. <p>A.2.27 Naha papillaarkurrustiku jälgede alusel isikute identifitseerimine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Naha papillaarkurrustiku jälgede individualiseerimine. 2. Naha papillaarkurrustiku jälgede kokkulangevuse tuvastamine.
<p>A.3 Töö keskkond ja eripära</p> <p>Kohtukriminalistikaeksperti tööaeg on fikseeritud, võib esineda töötamist väljaspool tööaega. Töö on pingeline ja nõuab vaimset pingutust. Tööülesannete täitmisel võib kokku puutuda erinevate ohuteguritega sõltuvalt spetsialiseerumisest. Kohtukriminalistikaekspert töötab valdavalt sisetingimustes, vajadusel sündmuskohal või uuritava objekti asukohas.</p>
<p>A.4 Töövahendid</p> <p>Kohtukriminalistikaekspert kasutab oma töös erivahendeid ja seadmeid ning isikukaitsevahendeid vastavalt spetsialiseerumisele, IKT-vahendeid ja tarkvara vastavalt spetsialiseerumisele.</p>
<p>A.5 Tööks vajalikud isikuomadused</p> <p>Kohtukriminalistikaeksperti töös on vajalikud ausus, objektiivsus, korrektsus, stressitaluvus, koostöö- ja vastutusvõime, hea analüüsi- ja otsustusvõime ning iseseisvus.</p>
<p>A.6 Kutsealane ettevalmistus</p> <p>7. taseme kohtukriminalistikaekspertil on erialale sobiv kõrgharidus. Kutseoskused on omandatud töö käigus.</p>
<p>A.7 Enamlevinud ametinimetused</p> <p>Kohtuekspert, ekspert.</p>

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

<p>B.1 Kutse struktuur</p> <p>Kohtukriminalistikaekspert, tase 7 kutse taotlemisel tuleb tõendada kompetentsid järgnevalt: kõigile on kohustuslikud kompetentsid B.2.1- B.2.3 ja läbiv kompetents B.2.28 ning spetsialiseerumisega seotud kompetentside hulgast tuleb valida vähemalt üks spetsialiseerumine:</p> <p>DNA-ekspert, kompetents B.2.4;   Jäljeekspert, kompetents B.2.5;   Tulirelvaekspert, kompetents B.2.6;   Tulekahjuekspert, kompetents B.2.7;   Lõhkeseadeldise ja plahvatuse ekspert, kompetents B.2.8;   Liiklusekspert, kompetentsid B.2.9 – B.2.11;   Dokumendiekspert, kompetents B.2.12;   Käekirjaekspert, kompetents B.2.13;   Raamatupidamiseekspert, kompetents B.2.14;   Hääleekspert, kompetents B.2.15;   Kujutiseekspert, kompetents B.2.16;   Infotehnoloogiaekspert, kompetents B.2.17;   Narkootilise aine ekspert, kompetents B.2.18;</p>
--

Alkoholieksper, kompetents B.2.19;
 Põlevvedelikueksper, kompetents B.2.20;
 Lõhkeaineeksper, kompetents B.2.21;
 Kiueksper, kompetents B.2.22;
 Värvkatteeksper, kompetents B.2.23;
 Metall- ja lasujäägieksper, kompetents B.2.24;
 Toksikoloogiaeksper, kompetents B.2.25.
 Spetsialiseerumisel sõrmejäljeeksperdiks tuleb lisaks tõendada vähemalt üks valitavatest kompetentsidest B.2.26 ja B.2.27.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Ekspertiiside ja/või uuringute tegemine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. tutvub ekspertiisimäärusega/uuringu taotlusega ja muude ekspertiisiks esitatud materjalidega; tutvub visuaalselt ekspertiisi või uuringu objektiga; kontrollib ekspertiisi-/uuringumaterjalide ja saatedokumentide omavahelist vastavust; vastuolude või puudujääkide ilmnemisel taotleb materjalide täiendamist/parandamist; 2. teeb ekspertiisi ja/või uuringu vastavalt juhenditele ja õigusaktidele, kasutades sobivat meetodikat ja arvestades rahvusvahelisi soovitusi; 3. vormistab ekspertiisi-/uuringutulemused vastavalt õigusaktidele ja juhenditele, lähtudes ekspertiisiülesandest; koostab oma eriteadmistest lähtuvalt erapooletu, kategoorilise/tõenäolise eksperdiarvamuse/uuringuvastuse; 4. osaleb menetlustoimingus vastavalt õigusaktidele.	
B.2.2 Osalemine kohtuistungil	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. töötab läbi ekspertiisi-/uuringumaterjalid; valmistub kohtuistungiks vastavalt eelinformatsioonile; vajadusel hangib lisateavet; 2. ilmub kohtu kutsel kohtusse; vastab menetlusosaliste ja kohtu poolt esitatud ekspertiisiakti sisu või ekspertiisist keeldumise akti sisu selgitavatele küsimustele, annab teaduslikult põhjendatud vastuse; avaldab selgelt oma arvamust ning oskab esile tuua olulist; 3. põhjendab küsimuste vastamiseks vajaliku lisaaja küsimist; vajadusel teeb taotluse täiendava ekspertiisi määramiseks; vastab kirjalikult küsimustele või vormistab täiendavalt ekspertiisiakti.	
B.2.3 Enesearendamine ja valdkonna arendamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. osaleb valdkonna meetodikate valideerimise protsessis; 2. võimalusel osaleb võrdluskatsetes, tuginedes juhenditele ja meetodikatele; 3. hoiab end kursis ekspertiisi valdkonda reguleeruvate juhendite ja õigusaktidega; 4. teeb oma valdkonna tutvustamiseks erinevas vormis ettekandeid siseriiklikel, sh asutusesisestel seminaridel/ infopäevadel; 5. osaleb valdkonnaga seotud täienduskoolitustel (konverentsid, seminarid, töötoad, veebipõhised koolitussüsteemid jne); hoiab end kursis rahvusvahelise erialakirjandusega; jagab kolleegidega uuemat erialast teavet.	

Spetsialiseerumisega seotud kompetentsid

Kutse taotlemisel tuleb valida vähemalt üks spetsialiseerumine.

DNA-ekspertiis	
B.2.4 DNA ekspertiiside ja uuringute tegemine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. uurib ekspertiisiobjekte ja võtab neilt DNA-proove; viib vajadusel läbi eel-teste; valib DNA isoleerimismetoodikad; langetab otsuse kasutatavate DNA-testsüsteemide ja reaktsioonitingimuste osas;	

2. langetab saadud DNA-profiili alusel otsuse kordusreaktsioonide vajaduse ja tingimuste kohta; interpreteerib DNA-profiili; võrdleb sündmuskohaprofiile omavahel ja isikuprofiilidega; viib läbi DNA-profiilide andmebaasiotsingu;
3. arvutab vajadusel ja võimalusel DNA-profiili sageduse või tõepära suhte väärtuse.

Jäljeekspertiis

B.2.5 Jäljeekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. uurib erinevaid ekspertiisobjekte (jalatsi-, rehvi-, kindajälgi jms); vajadusel töötleb, talletab ja jäädvustab uuritavad jäljed; uurib võrdlusmaterjali ja teeb eksperimentaaljäljed; võrdleb omavahel uuritavate jälgede ja eksperimentaaljälgede üld- ja eritunnuseid;
2. uurib erinevaid ekspertiisobjekte (murdmisriista-, tööriistajälgi jms); vajadusel talletab ja jäädvustab uuritavad jäljed; uurib võrdlusmaterjali ja teeb eksperimentaaljäljed; võrdleb visuaalselt ja mikroskoopiliselt omavahel uuritavate jälgede ja eksperimentaaljälgede üld- ja eritunnuseid;
3. uurib erinevaid ekspertiisobjekte (ühtne tervik, tootmisprotsessis tekkinud jäljed, stantsmärgised, plommid jms); vajadusel jäädvustab uuritavad jäljed; võrdleb omavahel uuritavaid jälgi vastavalt objektide eripäradele.

Tulirelvaekspertiis

B.2.6 Histoloogiliste preparaate interpreteerimine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. esemete tulirelvade hulka kuuluvuse tuvastamiseks vaatleb esitatud objekte, uurib nende ehituslikke tunnuseid; tuvastab esemete kasutusotstarbe ning kontrollib kahjustusvõimet ja töökindlust; saadud andmete põhjal määrab esemete tulirelvade hulka kuuluvuse;
2. vaatleb padroneid, hindab nende ehituslikke tunnuseid, kasutusotstarvet ja tehnilist korrasolekut; tuvastab padrunite laskekõlblikkuse ning kahjustusvõime; saadud andmete põhjal tuvastab padrunite tulirelva laskemoona hulka kuuluvuse;
3. uurib esitatud objekte ja neil kujunenud jälgi visuaalselt ja mikroskoopiliselt, määrab nende ehituslikud tunnused; määrab relva grupikuuluvuse, kasutades andmebaase ja teisi võrdlusmaterjale;
4. relva identifitseerimiseks kuulide ja padruniste järgi uurib esitatud objekte visuaalselt ja mikroskoopiliselt ning määrab nende ehituslikud tunnused; teeb võrdlusjäljed ning võrdleb neid esitatud objektile olevate jälgedega; saadud andmete põhjal identifitseerib relva;
5. laskmise asjaolude tuvastamiseks lasujälgede ja laskmise olustiku järgi uurib esitatud objekte ning nendel olevaid vigastusi visuaalselt ja mikroskoopiliselt; toob esile lasujäljed, teeb võrdlusjäljed ja uurib ning võrdleb neid esitatud objektile olevate jälgedega; saadud andmete põhjal tuvastab laskmise asjaolud.

Tulekahjuekspertiis

B.2.7 Tulekahjuekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. uurib objekti süttimise võimalikkust kontrollitavast süüteallikast (kütteseadmed, elektriseadmed, tehnoloogilised seadmed jms); saadud andmete põhjal tuvastab tulekahju tehnilise tekkepõhjuse (süüteallika);
2. uuringutel saadud andmete põhjal teeb kindlaks tulekahjukolde asukoha; otsib koldekoonuse jälgi ja suuremate kahjustustega piirkondi;
3. sündmuskoha olustiku uurimisel hindab tulekahjustuste iseloomu; uurib tule leviku teid; otsib võimalikke süüteallikaid (elektriseadmed, hõõrdemehhanism, sigaretiotsad, küünlad jms);
4. uurib laboris erinevaid ekspertiisobjekte (elektriseadmeid jms); fotografeerib ja kirjeldab objektidel tuvastatud rikkele viitavad tunnused;
5. uurib ja annab hinnangu tule levikut soodustavatele asjaoludele (hea gaasivahetus, suur põlemiskoormus, lahtised avad piirdetarindites jms).

Lõhkeseadeldise ja plahvatuse ekspertiis

B.2.8 Lõhkeseadeldise ja plahvatuse ekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

- uurib ekspertiisobjekte (lõhkeseadeldisi, lõhkematerjale, pürotehnilisi tooteid, nende osi jm); fotografeerib objektid ning kirjeldab nende üld- ja eritunnuseid; vajadusel teeb objektidest röntgenülesvõtted ning võtab aineproove; saadud info põhjal identifitseerib esitatud objektid;
- uurimisel saadud info põhjal tuvastab objektide ehituse ja omadused, kasutades katalooge, erialakirjandust andmebaase ja/või võrdlusmaterjale; mitme ekspertiisiks esitatud objekti puhul hindab nende omavahelist kokkusobivust ja nendest lõhkeseadeldis(t)e moodustamise võimalikkust;
- katsetab ekspertiisobjekte nende kasutuskõlblikkuse (lõhke- või pürotehnilise aine sisaldumise, plahvatusvõimelisuse või teiste omaduste) kontrollimiseks;
- uurib plahvatusega seotud objekte ja fragmente, fikseerib nende iseloomulikud tunnused ja võtab vajadusel aineproovid; sorteerib fragmendid ühiste välistunnuste alusel; sobitab fragmente kokku, võrdleb neid ja ühildab võimaliku lõhkeseadeldise tuvastamiseks;
- hindab, kas ja kuivõrd on tuvastatud fragmendid ja osad plahvatuse toimumise ning plahvatanud objektiga seotud; kogutud info põhjal rekonstrueerib plahvatanud objekti ning tuvastab plahvatuse tekkepõhjuse ja muud asjaolud.

Liiklusekspertiis	
B.2.9 Liiklustehnilise ekspertiisi tegemine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. määrab sõidukite vastastikuse asendi kokkupõrke hetkel, lähtudes vigastustest tehtud fotodest (vajadusel uurib ise sõidukite vigastusi); analüüsib vigastuste ulatust ja vigastusi tekitanud jõu suunda; 2. määrab kokkupõrke koha ja sõidukite asendid teel, lähtudes sündmuskoha skeemist, vaatlusprotokollist ja fotodest; vajadusel tutvub sündmuskohaga; 3. tuvastab arvutuslikult sõidukite liikumiskiirused, lähtudes menetleja poolt kogutud materjalidest; kasutab vajadusel vastavat arvutitarkvara; 4. annab hinnangu juhi liiklusõnnetuse vältimise tehnilise võimaluse kohta, selgitades eelnevalt teise juhi, kes liiklusohu põhjustas; 5. määrab jalakäijale otsasõidu koha ning jalakäija ja sõiduki vastastikuse asendi, lähtudes sündmuskoha skeemist, vaatlusprotokollist, fotodest, sõiduki vaatlusest ja kohtuarstliku ekspertiisi aktist; annab hinnangu juhi liiklusõnnetuse vältimise tehnilise võimaluse kohta; 6. selgitab, kes autos olnud isikutest juhtis sõidukit liiklusõnnetuse hetkel, lähtudes sündmuskoha skeemist, vaatlusprotokollist, fotodest, sõiduki vaatlusest, kohtuarstliku ekspertiisi aktist ja vajadusel teistest ekspertiisiaktidest saadavatest andmetest.	
B.2.10 Autotehnilise ekspertiisi tegemine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. annab hinnangu sõiduki liiklusohutust tagavate süsteemide tööväimele, tuginedes vastavale metoodikale; 2. langetab otsuse, kas rike tekkis liiklusõnnetuse käigus või enne seda; annab hinnangu, kas liiklusõnnetusele eelnev rike oli juhile ootamatu.	
B.2.11 Liiklustrassoloogia ekspertiisi tegemine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. identifitseerib sõiduki, arvestades sõiduki tehnilist kompleksust, konkreetseid identifitseerimis-parameetreid; kasutab spetsiaalseid tööriistu, elektroonilist tarkvara ja vajadusel vastavaid kemikaale; 2. analüüsib sõidukite vahelise kontakti toimumise võimalikkust; uurib ja võrdleb sõidukitel esinevaid jälgi; kasutab vajadusel vastavat arvutitarkvara.	

Dokumendiekspertiis	
B.2.12 Dokumendiekspertiisi tegemine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. kirjeldab ja dokumenteerib uuritava eseme (isikuttõendava dokumendi, paberraha jm dokumendi) tunnused; valib võrdlusuuringuks vajaliku objekti ja kogub teavet; viib läbi erinevaid uuringuid kehtestatud meetodite järgi; kasutab vajadusel eriseadmeid; kui uuritav ese osutub võltsinguks, tuvastab võltsimise viisi, võltsingu ohtlikkuse taseme ja klassifitseerib klassitunnuste alusel; arhiveerib ja süstematiseerib andmed; 2. kirjeldab võltsimiskahtlusega dokumenti ja dokumenteerib tunnused; tuvastab kujutisi, materjali ja jälgi, kasutades sobivaid meetodeid vastavalt dokumendi eripärale; teeb järeldusi; arhiveerib ja süstematiseerib andmed;	

3. klassifitseerib võltsingud ja vahetab infot teiste pädevate institutsioonidega, täidab NAC (Rahvuslik võltsingute analüüsi keskus) ülesandeid, järgides Euroopa Keskpanga poolt kehtestatud reegleid.

Käekirjaekspertiis

B.2.13 Käekirjaekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. vaatleb vaidlustatud ja/või võrdlusmaterjali visuaalselt; hindab materjali kvaliteeti ja kvantiteeti ehk ekspertiisikõlbulikkust; uurib materjali spetsiaalsete seadmetega; viib läbi allkirjade ja/või käekirjade võrdleva uurimise ühise kirjutaja tuvastamiseks;
2. allkirja ja/või teksti kirjutaja tuvastamiseks vaatleb vaidlustatud ja võrdlusmaterjali visuaalselt; hindab materjali kvaliteeti ja kvantiteeti ehk ekspertiisikõlbulikkust; hindab võrdlusmaterjali vastavust vaidlustatud materjalile; uurib materjali spetsiaalsete seadmetega; viib läbi allkirjade ja/või käekirjade võrdleva uurimise.

Raamatupidamiseekspertiis

B.2.14 Raamatupidamiseekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. raamatupidamise usaldusväärsuse hindamisel uurib ettevõtte raamatupidamisdokumente ja hindab nende alusel majandustehingute seaduslikkust ja usaldusväärsust ning ainelist kahju;
2. uurib ettevõtte raamatupidamisdokumente ja hindab nende alusel majandustehingute seaduslikkust, aastaaruande vastavust raamatupidamise arvestusele ning raamatupidamise vastavust Raamatupidamise seadusele või Riigi Raamatupidamise Üldeskirja nõuetele;
3. pankrotiseisu ja püsiva maksejõuetuse tekkimise aja tuvastamiseks uurib ettevõtte tegevuse majanduslikke tulemusi, tulusid, kulusid, kasumit, kahjumit, võlgnevusi ja vara suurust mingil perioodil; vajadusel teeb testid maksevõime ja pankrotiohu hindamiseks; selgitab välja pankrotiseisu ja püsiva maksejõuetuse tekkimise aja.

Hääleekspertiis

B.2.15 Hääleekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. kõneleja tuvastamiseks uurib/kuulab ekspertiisiobjekte; hindab materjali kvaliteeti ja kvantiteeti ehk ekspertiisikõlbulikkust; valmistab materjalid ette auditiivse ja akustilise analüüsi tegemiseks ja teeb analüüsi, kasutades sobivat tarkvara;
2. autentimiseks ehk salvestise õigsuse määramiseks uurib/kuulab ekspertiisiobjekte; viib läbi helipildi vaatluse, kriitilise kuulamise, auditiivsete anomaaliade analüüsi, auditiivse analüüsi; vajadusel viib läbi testsalvestused;
3. salvestuste arusaadavuse parandamiseks uurib/kuulab ekspertiisiobjekte, teeb kindlaks müra(de) tüübi ja esinemise ning seejärel teostab müraeemalduse;
4. transkribeerimise läbiviimiseks kuulab/uurib ekspertiisiobjekte; koostab transkriptsiooni(d) helisalvestiste mitmekordse kuulamise erinevatel valjustel ja erinevatel kiirustel; vajadusel viib läbi arusaadavuse parandamise (müraeemalduse).

Kujutiseekspertiis

B.2.16 Kujutiseekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. videosalvestiste ja piltide kvaliteedi parandamisel eristab erinevaid meediavorminguid ning teisendab videofaile ja pilte pakkimata meediavormingusse; vaatleb ja vajadusel töötleb erivormingus videosalvestisi; kasutab erinevaid kvaliteediparandusfiltreid ja videotöötlustarkvara (nt AVID, AMPED FIVE või mõni muu);
2. eraldab videosalvestisest sündmusega seotud kaadrid kujutise analüüsiks; kasutab faili informatsiooni leidmiseks IT ekspertiisitarkvara; analüüsib metaandmeid;
3. analüüsib digitaalseid turvavideoseadmeid (sh kopeerib videoseadmetest videosalvestisi), järgides infotehnoloogiaekspertiisi põhimõtteid; valib optimaalse meetodi videosalvestusseadmetest kaadrite ja videosalvestiste saamiseks.

Teadmised:

1) Adobe Photoshop tarkvara.

Infotehnoloogiaekspertiis

B.2.17 Infotehnoloogiaekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. teeb andmekandjatest ekspertiisikooptiaid, kasutades kopeerimismeetodit;
2. tuvastab märksõnade alusel informatsiooni; uurib dokumente (elektronkirjad, pildid jm) viidete põhjal;
3. taastab kustutatud informatsiooni, tuginedes teadmistele failisüsteemide ja failide ülesehitusest;
4. modelleerib andmekandjalt leitud informatsiooni põhjal kasutaja tegevused;
5. tuvastab pahavara; jälgib pahavara tööd ja funktsionaalsust, kasutades virtuaalmasinat;
6. kopeerib mobiilsetest seadmetest (nt mobiiltelefonid, tahvelarvutid, GPS-seadmed) andmeid, kasutades selleks ettenähtud vahendeid;
7. eristab elektroonikakomponente ning teeb kindlaks elektroonikaseadmete tööpõhimõtted.

Teadmised:

- 1) andmetüübid ja -struktuurid;
- 2) enamlevinud mobiilsete seadmete operatsioonisüsteemid.

Narkootilise aine ekspertiis

B.2.18 Narkootilise aine ekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. teeb narkootilise aine tuvastamiseks sõeluuringu esialgse info saamiseks; valmistab proovi ette analüüsi läbiviimiseks; viib läbi analüüsi, kasutades kromatograafilisi meetodeid või FTIR-i; analüüsib saadud tulemusi ja teeb otsuse, mis ainega on tegemist;
2. valmistab proovi ette narkootilise aine protsendilise sisalduse määramiseks; viib läbi protsendilise sisalduse määramise kromatograafilise meetodiga.

Alkoholiekspertiis

B.2.19 Alkoholiekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. valmistab etanooli sisalduse määramiseks proovi ette, viib analüüsi läbi, kasutades gaasikromatograafilist meetodit ja areomeetrit; analüüsib tulemusi ja teeb otsuse;
2. valmistab alkoholi liigi määramiseks proovi ette, viib analüüsi läbi, kasutades gaaskromatograafilist ja leekfotomeetrilist meetodit; analüüsib tulemusi ja teeb otsuse;
3. vaatleb illegaalsete alkoholivalmistamise seadmete uurimiseks esitatud asitõendeid; teeb otsuse esitatud asitõendite kasutamise võimalikkuse kohta puskariaparaadina.

Põlevvedelikuekspertiis

B.2.20 Põlevvedelikuekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. valmistab põlevvedeliku olemasolu tuvastamiseks proovi ette; viib analüüsi läbi, kasutades gaasikromatograaf-massispektromeetrit; analüüsib tulemusi, teeb otsuse põlevvedeliku olemasolu kohta;
2. võrdleb põlevvedeliku identifitseerimiseks saadud tulemusi põlevvedelike kollektsiooni kuuluvate vedelikega.

Lõhkeainekspertiis

B.2.21 Lõhkeainekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. valmistab lõhkeaine olemasolu tuvastamiseks proovi ette; viib analüüsi läbi, kasutades kromatograafilisi või muid meetodeid; analüüsib tulemusi, teeb otsuse lõhkeaine olemasolu kohta;

2. võrdleb lõhkeaine identifitseerimiseks saadud tulemusi standardainetega/lõhkeainete kollektsiooni kuuluvate ainetega.

Kiuekspertiis

B.2.22 Kiuekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. kiudude/karvade olemasolu tuvastamiseks teibil või objektil (vajadusel), uurib teipi stereomikroskoobiga; analüüsib tulemusi, teeb otsuse kiudude/karvade olemasolu kohta;
2. võrdleb asitõenditelt leitud kiude/karvade võrdluseks toodud objektide kiudude/karvadega, kasutades erinevaid mikroskoobe ja FTIR-i; analüüsib tulemusi;
3. kiudude/karvade identifitseerimiseks võrdleb neid võrdlusmaterjalidega, kasutades erinevaid mikroskoobe ja FTIR-i; analüüsib tulemusi.

Värvkatteekspertiis

B.2.23 Värvkatteekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. uurib värvkatte osakeste olemasolu tuvastamiseks asitõendit sobiva mikroskoobiga ja FTIR-iga; analüüsib tulemusi, teeb otsuse värvkatte osakeste olemasolu kohta;
2. võrdleb asitõenditelt leitud värvkatte osakesi võrdluseks toodud objektide osakestega, kasutades erinevaid mikroskoobe ja FTIR-i; analüüsib tulemusi;
3. värvkatte osakeste identifitseerimiseks võrdleb neid võrdlusmaterjalidega, kasutades FTIR-i; analüüsib tulemusi.

Metalli- ja lasujäägiekspertiis

B.2.24 Metall- (sh mündi-) ja lasujäägiekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. valmistab metalli, lasujäägi, klaasi, värvkatte, aine, materjali võrdlusanalüüsi tegemiseks proovi ette; viib analüüsi läbi; võrdleb erinevaid materjale, kasutades elektronmikroskoopia uuringut; analüüsib tulemusi;
2. teeb hõõglambi hõõgniidi mikroskoopilise uuringu; analüüsib tulemusi;
3. uurib münste, kasutades elektrijuhtivus- ja magnetmomendimõõtjat, analüüsib tulemusi ja klassifitseerib võltsitud euromündid.

Toksikoloogiaekspertiis

B.2.25 Toksikoloogiaekspertiisi tegemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

Teeb vähemalt kahte järgmistest tüüpuuringutest:

1. viib läbi etanooli määramise bioloogilistest materjalidest, kasutades gaasikromatograafi; analüüsib tulemusi;
2. viib läbi ühealuseliste alkoholide ja teiste kergestilenduvate ühendite määramise bioloogilistest materjalidest, kasutades gaasikromatograafi; analüüsib tulemusi;
3. teeb narkootiliste ja psühhotroopsete ainete määramiseks sõeluuringu esialgse info saamiseks; viib läbi analüüsi, kasutades kromatograafilisi meetodeid; analüüsib saadud tulemusi ja teeb otsuse, milliseid aineid antud proov sisaldab/ei sisalda;
4. viib ravimite toimeainete määramiseks läbi analüüsi, kasutades kromatograafilisi meetodeid; analüüsib saadud tulemusi ja teeb otsuse, milliseid aineid antud proov sisaldab/ei sisalda;
5. viib läbi karboksühemoglobiini määramise, kasutades CO-oksimeetrit; analüüsib tulemusi.

Valitavad kompetentsid

Spetsialiseerumisel sõrmejäljeekspertiisiks tuleb lisaks tõendada vähemalt üks valitavatest kompetentsidest B.2.26 ja B.2.27.

B.2.26 Naha papillaarkurrustiku jälgede esiletoomine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. toob naha papillaarkurrustiku jälje(d) esemetelt ja pindadelt esile, kasutades füüsikalisi, füüsikalis-keemilisi ja/või keemilisi esiletoomismeetodeid 2. hindab holistilisest lähenemisest (holistic approach) tulenevalt naha papillaarkurrustiku jälje individualiseeritavust.	
B.2.27 Naha papillaarkurrustiku jälgede alusel isikute identifitseerimine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. hindab holistilisest lähenemisest (holistic approach) tulenevalt naha papillaarkurrustiku jälje individualiseeritavust; 2. tuvastab naha papillaarkurrustiku jälgede kokkulangevuse naha papillaarkurrustiku jälgede alusel isiku kindlakstegemiseks või tema identsuse kinnitamiseks, isiku seostamiseks erinevate sündmuskohtadega või isiku seostamiseks seni lahendamata süütegude sündmuskohtadel leitud naha papillaarkurrustiku jälgedega.	

Kutset läbivad kompetentsid

B.2.28 Kohtukriminalistikaekspert, tase 7 kutset läbiv kompetents	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. kasutab eesti keelt tööks vajalikul tasemel ja vähemalt ühte võõrkeelt tasemel B2 (vt lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused); 2. kasutab oma töös digioskuste osaoskusi Info haldamine, Suhtlemine digikeskkondades (v.a 2.3), Sisuloome ja Turvalisus (vt lisa 2 Digioskused) ning erialast tarkvara vastavalt spetsialiseerumisele; 3. järgib oma töös EKEI eetika põhimõtteid; 4. hoiab end kursis ekspertiisi puudutavate seaduste ja määrustega, järgib ekspertiiside tegemisel seadusandlust; järgib konfidentsiaalsuse nõudeid ekspertiisiseadusest jt seadustest lähtuvalt.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	

C-osa Üldteave ja lisad

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	26-06112018-1.3/5k
2. Kutsestandardi koostajad	Allan Juhe, Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi (EKEI) tehnikaosakond Urmas Lõiv, EKEI liiklusosakond Krista Reinek, EKEI arendus- ja personalitalitus Aime Riikoja, EKEI keemiaosakond Kaja Rodi, EKEI dokumendiosakond Merike Rump, EKEI kvaliteeditalitus Gunnar Tasa, EKEI DNA osakond Marika Väli, Tartu Ülikooli bio- ja siirdemeditsiini instituudi patoloogilise anatoomia ja kohtuarstiteaduse osakond, EKEI teadus- ja arendusnõukoda
3. Kutsestandardi kinnitaja	Vara- ja Isikukaitse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	11
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	06.11.2018
6. Kutsestandard kehtib kuni	29.02.2024
7. Kutsestandardi versiooni number	5
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3119 Füüsika- ja tehnikateaduste tehnikud, mujal liigitamata

9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Forensic Expert, level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Digioskused	